

discipulus digitis
computat

NVMERI DIFFICILES

discere: discipulus
discit
docēre: magister docet

ne-scire = nōn scire
doctus -a -um
in-doctus = nōn doctus

Sextus
manum
tollit

prūdēns -entis ↔ stultus
industrius -a -um
↔ piger -gra -grum

quis-que = et ūnus et alter
et tertius...; acc quem-que
quisque ante suam sellam
nēmō eōrum = nēmō ex
iis

dīcere, imp dīc! dīcite!

tollere

In lūdō puerī numerōs et litterās discunt. Magister pue- 1
rōs numerōs et litterās docet. Magister puerōs multās
rēs docēre potest, nam is multās rēs scit quās puerī
nesciunt. Magister est vir doctus. Puerī adhūc indoctī
sunt. 5

Quī paulum aut nihil discere potest, stultus esse dīci-
tur. Quī discere nōn vult atque in lūdō dormit, piger
esse dīcitur. Discipulus quī nec stultus nec piger est,
sed prūdēns atque industrius, multās rēs ā magistrō
discere potest. — 10

Magister Diodōrus recitāre dēsinit et puerōs aspicit,
quī tacitī stant ante suam quisque sellam; nēmō eōrum
dormit. Magister discipulum quemque cōsīdere iubet,
prīmum Sextum, deinde Titum, postrēmō Mārcum.

Magister: "Nunc tempus est numerōs discere. Prī- 15
mum dīc numerōs ā decem ūsque ad centum!"

Quisque puer manum tollit, prīmum Sextus, tum Ti-
tus, postrēmō Mārcus. Magister Titum interrogat.

Titus: "Decem, undecim, duodecim, trēdecim, quat-
 20 tuordecim, quīdecim, sēdecim, septendecim, duodē-
 vīgintī, ūndēvīgintī, vīgintī, vīgintī ūnus, vīgintī duo..."

Hic magister eum interpellat: "Necesse nōn est om-
 nēs numerōs dīcere; ā vīgintī dīc decimum quemque
 numerum tantum, Tite!"

25 Titus: "Vīgintī, trīgintā, quadrāgintā, quīnquāgintā,
 sexāgintā, septuāgintā, octōgintā, nōnāgintā, centum."

Magister: "Bene numerās, Tite. Iam tū, Sexte, dīc
 numerōs ā centum ad mīlle!"

Sextus: "Longum est tot numerōs dīcere!"

30 Magister: "At satis est decem numerōs dīcere, id est
 centēsimum quemque."

Sextus: "Centum, ducentī, trecentī, quadringentī,
 quīngentī, sescentī, septingentī, octingentī, nōngentī,
 mīlle."

35 Magister: "Quot sunt trīgintā et decem?"

Omnēs puerī simul respondent, nēmō eōrum manum
 tollit. Titus et Sextus ūnō ōre dīcunt: "Quadrāgintā."
 Mārcus vērō dīcit: "Quīnquāgintā." Quod Mārcus dīcit
 rēctum nōn est. Respōnsum Titī et Sextī rēctum est: īī
 40 rēctē respondent. Respōnsum Mārcī est prāvum: is
 prāvē respondet.

II Magister Titum et Sextum laudat: "Vōs rēctē respon-
 dētis, Tite et Sexte. Discipulī prūdentēs atque industriī
 estis." Deinde Mārcum interrogat: "Quot sunt trīgintā
 45 et septem?"

X	decem
XI	ūn-decim
XII	duo-decim
XIII	trē-decim
XIV	quattuor-decim
XV	quīn-decim
XVI	sē-decim
XVII	septen-decim
XVIII	duo-dē-vīgintī
XIX	ūn-dē-vīgintī
XX	vīgintī
XXX	trīgintā
XL	quadrāgintā
L	quīnquāgintā
LX	sexāgintā
LXX	septuāgintā
LXXX	octōgintā
XC	nōnāgintā
C	centum

tot (*indēcl*) = tam multī
 -ae -a

centēsimus -a -um = c
 (100.)

C	centum
CC	du-centī -ae -a
CCC	tre-centī -ae -a
CCCC	quadringentī -ae -a
D	quīn-gentī -ae -a
DC	ses-centī -ae -a
DCC	septin-gentī -ae -a
DCCC	octin-gentī -ae -a
DCCCC	nōn-gentī -ae -a
M/CIO	mīlle

rēctus -a -um
 respōnsum -ī n = quod
 respōndētur
 prāvus -a -um ↔ rēctus
 prāvē ↔ rēctē

laudāre

trīgintā septem
= XXXVII (37)

facilis -e

duo-dē-quadrāgintā
= XXXVIII (38)

ūn-dē-quadrāgintā
= XXXIX (39)
cōgitāre

stultus es
stultē respondēs

reprehendere ↔ laudāre

numquam = nūllō tem-
pore
numquam ↔ semper

dif-ficilis -e ↔ facilis

saepe = multis tempo-
ribus

Mārcus: "Ad hoc rēctē respondēre possum: trīgintā et septem sunt trīgintā septem."

"Rēctē respondēs, Mārce" inquit magister, "Quot sunt trīgintā et octō?"

Mārcus: "Facile est ad hoc respondēre." 50

Magister: "Nōn tam facile quam tū putās!"

Mārcus: "Trīgintā et octō sunt trīgintā octō."

Magister: "Prāvē dīcis! Trīgintā et octō sunt duodē-quadrāgintā. Quot sunt trīgintā et novem?"

Mārcus: "Trīgintā novem." 55

Magister: "Ō Mārce! Id quoque prāvum est. Trīgintā et novem sunt ūndēquadrāgintā. Cūr nōn cōgitās antequam respondēs?"

Mārcus: "Semper cōgitō antequam respondeō."

Magister: "Ergō puer stultus es, Mārce! Cōgitāre nōn 60
potes! Nam stultē et prāvē respondēs!" Magister Mārcum nōn laudat, sed reprehendit.

Mārcus: "Cūr ego semper ā tē reprehendor, numquam laudor? Titus et Sextus semper laudantur, numquam reprehenduntur." 65

Magister: "Tū ā mē nōn laudāris, Mārce, quia numquam rēctē respondēs. Semper prāvē respondēs, ergō reprehenderis!"

Mārcus: "At id quod ego interrogor nimis difficile est. Atque ego semper interrogor!" 70

Magister: "Tū nōn semper interrogāris, Mārce. Titus et Sextus saepe interrogantur."

Mārcus: "Nōn tam saepe quam ego."

Titus: "Nōs quoque saepe interrogāmur, nec vērō
75 prāvē respondēmus. Itaque nōs ā magistrō laudāmur,
nōn reprehendimur."

Mārcus: "Et cūr vōs semper laudāminī? Quia id quod
vōs interrogāminī facile est — ego quoque ad id rēctē
respondere possum. Praetereā magister amicus est pa-
80 tribus vestrīs, patrī meō inimicus. Itaque vōs numquam
reprehendiminī, quamquam saepe prāvē respondētis;
ego vērō numquam laudor, quamquam saepe rēctē re-
spondeō!"

Sextus: "At frāter tuus saepe laudātur, Mārce."

85 Magister: "Rēctē dīcis, Sexte: Quīntus bonus disci-
pulus est, et industrius et prūdēns." Quīntus ā magistrō
laudātur, quamquam abest.

III Sextus: "Nōne tū laetāris, Mārce, quod frāter tuus
etiam absēns ā magistrō laudātur?"

90 Mārcus: "Ego nōn laetor cum frāter meus laudātur!
Et cūr ille laudātur hodiē? Quia discipulum absentem
reprehendere nōn convenit!"

Magister irātus virgam tollēns "Tacēte, puerī!" in-
quit, "Nōne virgam meam verēminī?"

95 Mārcus: "Nōs nec tē nec virgam tuam verēmur!"

Magister, quī verba Mārcī nōn audit, ex sacculō suō
duōs nummōs prōmit, assem et dēnārium, et "Ecce"
inquit nummōs ostendēns "as et dēnārius. Ut scītis,
ūnus sēstertius est quattuor assēs et ūnus dēnārius quat-

quamquam ↔ quia

absēns -entis = quī abest

as

dēnārius

prōmere = sūmere (ē
locō)

as assis *m*

dēnārius -ī *m*

I sēstertius = IV assēs

I dēnārius = IV sēstertiū

duo-dē-quīnquāgintā
= XLVIII (48)

oportere: oportet =
necesse est, convenit

Sextus: "Ego respōsum
sciō"
Sextus dicit 'sē respō-
sum scīre'

certus -a -um

in-certus = nōn certus

tuor sēstertiū. Quot assēs sunt quattuor sēstertiū, Tite?" 100

Titus digitīs computat: "...quattuor...octō...duode-
cim...sēdecim: quattuor sēstertiū sunt sēdecim assēs."

Magister: "Et decem dēnariī quot sēstertiū sunt?"

Titus: "Quadrāgintā."

Magister: "Quot dēnariī sunt duodēquīnquāgintā 105
sēstertiū?"

Titus magistrō interrogantī nihil respondet.

Magister: "Respōsum tuum opperor, Tite. Cūr
mihi nōn respondēs?"

Titus: "Nōndum tibi respondeō, quod primum cōgi- 110
tāre oportet. Duodēquīnquāgintā est numerus diffi-
cilis!"

Sextus manum tollēns "Ego respōsum sciō" inquit.

Magister: "Audī, Tite: Sextus dicit 'sē respōsum
scīre.' Sed exspectā, Sexte! Nōn oportet respondere 115
antequam interrogāris."

Titus: "Duodēquīnquāgintā sēstertiū sunt dēnariī...
quattuordecim? an quīndecim? Nōn certus sum!" Titus
nōn certus, sed incertus est, et respōsum incertum dat
magistrō. 120

Magister: "Respōsum certum magistrō dare oportet.
Respōsum incertum nūllum respōsum est. Nunc
tibi licet respondere, Sexte."

Quamquam difficilis est numerus, Sextus statim rectē
respondet: "Duodēquīnquāgintā sēstertiū sunt duo- 125
decim dēnariī."

Magister iterum Sextum laudat: "Bene computās, Sexte! Semper rēctē respondēs. Ecce tibi assem dō."

Diodōrus assem dat Sextō, et dēnārium in sacculō re-
130 pōnit.

Mārcus: "Discipulō tam industriō dēnārium dare oportet. Largus nōn es, magister. Pecūniam tuam nōn largīris."

Diodōrus: "Nōn oportet pecūniam largīrī discipulīs."

135 Mārcus: "Quārē igitur tot numerōs difficilēs discimus?"

Magister: "Quia necesse est computāre scīre, ut multis exemplīs tibi dēmōstrāre possum. Sī tria mālā ūnō asse cōstant et tū decem assēs habēs, quot mālā emere
140 potes?"

Mārcus: "Tot assēs nōn habeo — nōn tam largus est pater meus; nec mihi licet tot mālā emere."

Magister: "Id nōn dīcō. Ecce aliud exemplum: Sī tū sex assēs cum frātre tuō partīris, quot sunt tibi?"

145 Mārcus: "Quīnque!"

Magister: "In aequās partēs pecūniam partīrī oportet. Sī vōs sex assēs aequē partīminī, quot tibi sunt?"

Mārcus: "Pecūniam meam exiguam nōn largior nec partior cum aliīs!"

150 Postrēmō magister "Ō Mārce!" inquit, "hōc modō nihil tē docēre possum! Tām stultus ac tam piger es quam asinus!"

dare: dō damus
 dās datis
 dat dant
re-pōnere = rūsus
 pōnere

largus -a -um = quī
 multum dat
largīrī = multum dare

quā-rē? = cūr?

dē-mōnstrāre = mōns-
 trāre (verbis)

partīrī = dīvidere (in
 partēs)

aequē partīrī = in aequās
 partēs dīvidere

-or
-ris
-mur
-minī

	sing.	plūr.
I	-or	-mur
II	-ris	-minī
III	-tur	-ntur

[1] iactār	iactā mur
iact or	iactā minī
iactā ris	iactā ntur
iactā tur	
[2] vidē ri	vidē mur
vide or	vidē minī
vidē ris	vidē ntur
vidē tur	
[3] merg ī	merg imur
merg or	merg iminī
merg eris	merg untur
merg itur	
[4] audī ri	audī mur
audi or	audī minī
audī ris	audī ntur
audī tur	

[1] -or	-āmur
-āris	-āminī
-ātur	-antur
[2] -eor	-ēmur
-ēris	-ēminī
-ētur	-entur
[3] -or	-imur
-eris	-iminī
-itur	-untur
-ior	-imur
-eris	-iminī
-itur	-iuntur
[4] -ior	-imur
-iris	-iminī
-itur	-iuntur

GRAMMATICA LATINA

Persōnae verbī passīvi

Ego ā magistrō laudor = magister mē laudat. 155

Tū ā magistrō laudāris = magister tē laudat.

Nōs ā magistrō laudāmur = magister nōs laudat.

Vōs ā magistrō laudāminī = magister vōs laudat.

Singularis Plūralis

Persōna prīma laud|or laudā|mur 160

Persōna secunda laudā|ris laudā|minī

Persōna tertia laudā|tur laudā|ntur

Exempla: [1] iact|or iactā|mur; [2] vide|or vidē|mur; [3] merg|or merg|imur; [4] audi|or audī|mur.

Nauta, quī flūctibus iactātur ac mergitur: "Flūctibus iactor 165
ac mergor! Servā mē, Neptūne, quī prope ades, quamquam
nec vidēris nec audīris ab hominibus." Neptūnus: "Flūctibus
iactāris, nauta, nec vērō mergeris! Nam ego adsum, quam-
quam nec videor nec audior." Deus ab hominibus nec vidētur
nec auditur. 170

Nautae, quī flūctibus iactantur ac merguntur: "Flūctibus
iactāmur ac mergimur! Servāte nōs, ō deī bonī, quī prope
adestis, quamquam nec vidēminī nec audīminī ab homini-
bus." Deī: "Flūctibus iactāminī, nautae, nec vērō mergiminī!
Nam nōs adsumus, quamquam nec vidēmur nec audīmur." 175
Deī ab hominibus nec videntur nec audiuntur.

[1] Ut 'laudor laudāmur' dēclīnantur verba passīva et dēpō-
nentia quōrum infīnītīvus dēsinit in -ārī.[2] Ut 'videor vidēmur' dēclīnantur verba passīva et dēpōnen-
tia quōrum infīnītīvus dēsinit in -ērī. 180[3] Ut 'mergor mergimur' dēclīnantur verba passīva et dēpō-
nentia quōrum infīnītīvus dēsinit in -ī (praeter ea quae -i-
habent ante -or et -untur, ut 'capior capiuntur', 'ēgredior ēgre-
diuntur').[4] Ut 'audior audīmur' dēclīnantur verba passīva et dēpōnen-
tia quōrum infīnītīvus dēsinit in -īrī (sed 'orīrī oritur'). 185

Exempla verbōrum dēpōnentium: [1] laet|or laetā|mur;

[2] vere|or verē|mur; [3] sequ|or sequ|imur; [4] parti|or parti|mur.

- 190 Lȳdia: "Ego Neptūnum nōn vereor. Tūne eum verēris, nauta?" Nauta: "Omnēs nautae deum maris verēmur." Lȳdia: "Cūr Neptūnum verēmini?"

Nautae Neptūnum verentur, Lȳdia eum nōn verētur.

vereor	verēmur
= timeō	= timēmus
verēris	verēmini
= timēs	= timētis
verētur	verentur
= timet	= timeant

PENSVM A

Mārcus ā magistrō nōn laud-, sed reprehend-. Mārcus: "Cūr ego semper reprehend-, numquam laud-? Titus et Sextus semper laud-, numquam reprehend-." Magister: "Tū nōn laud-, sed reprehend-, quia prāvē respondēs." Mārcus: "Sed ego semper interrog-!" Sextus: "Tū nōn semper interrog-; nōs saepe interrog- nec prāvē respondēmus: itaque ā magistrō laud-, nōn reprehend-." Mārcus: "At facile est id quod vōs interrog-: itaque rēctē respondētis ac laud-!" Titus: "Nōs magistrum ver-. Nōne tū eum ver-?" Mārcus: "Ego magistrum nōn ver-. Cūr vōs eum ver-?"

Vocābula nova:

respōsum
as
dēnārius
doctus
indoctus
piger
prūdēns
industrius
rēctus
prāvus
facilis
difficilis
absēns
certus
incertus
largus
centēsimus
trēdecim
quattuordecim
quīndecim
sēdecim
septendecim
duodēvigintī
ūndēvigintī
quadrāgintā
quīnquāgintā
septuāgintā
quadrīngentī
quīngentī
sescentī
septīngentī
octīngentī
nōngentī
discere
docere

PENSVM B

Discipulus est puer quī —. Vir quī puerōs — magister est. Magister est vir — quī multās rēs — quās puerī —. Sextus nec stultus nec piger, sed — atque — est. Magister interrogat, discipulus quī respondere potest manum —. Nōn — respondere antequam magister interrogat. Magister: "— numerōs ā decem — ad centum!" — puer manum tollit, primum Sextus, deinde Titus, — Mārcus. Sextus numerōs dicit: "X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXX, XL, L, LX, LXX, LXXX, XC, C." Sextus bonus discipulus est, quī semper — respondet; itaque magister eum —. Mārcus, quī semper — respondet, ā magistrō —: "— rēctē respondēs, Mārce! Cūr nōn — antequam respondēs?" Mārcus: "Cūr Titum nōn interrogās? Is nōn tam — interrogātur quam ego." Magister: "Iam eum interrogō: quot sunt XXI et LXVIII?" Titus: "LXXXVII? an LXXXVIII?" Titus nōn —, sed — est ac

scire
nescire
tollere
interpellare
laudare
cogitare
reprehendere
promerere
oportere
computare
reponere
largiri
demonstrare
partiri
quisque
tot
postrimo
recte
prave
aeque
usque
numquam
saepe
quamquam
quare

magistrō — incertum dat. Sextus vērō rectē respondet, — difficile est id quod interrogātur. Quod Mārcus interrogātur nōn difficile, sed — est.

Ūnus — est IV sēstertiū, ūnus sēstertius IV —.

PENSVM C

Quid puerī discunt in lūdō?

Cūr Sextus ā magistrō laudātur?

Cūr Mārcus reprehenditur?

Estne facile id quod Titus interrogātur?

Cūr Titus nōn statim respondet?

Uter rectē respondet, Titusne an Sextus?

Quot sunt ūndētrīgintā et novem?

Trēs sēstertiū quot sunt assēs?

Quot dēnārii sunt octōgintā sēstertiū?

Num facilēs sunt numerī Rōmānī?

Tūne ā magistrō tuō laudāris?